

Józef Mandziuk

Kronika Wydziału Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych za rok 1994

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 2/1, 293-300

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**KRONIKA WYDZIAŁU
KOŚCIELNYCH NAUK HISTORYCZNYCH I SPOŁECZNYCH
ZA ROK 1994**

I. Powstanie Wydziału

Wydział Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych został wydzielony z Wydziału Teologicznego na podstawie Zarządzenia nr 12 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 VI 1987 r. w sprawie zmian organizacyjnych Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Nowy Wydział otrzymał 13 samodzielnych pracowników naukowych na pełnym etacie i 2 na pół etatu oraz 15 adiunktów i 4 asystentów. Miał wówczas 16 katedr na dwóch kierunkach. Celem Wydziału było przygotowanie szczególnie poprzez seminaria doktoranckie naukowców dla ATK, a także specjalistów-wykładowców dla wyższych uczelni kościelnych w Polsce. Wielu profesorów, jako ekspertów w zakresie swojej specjalności, utrzymywało kontakty z ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą przez czynny udział w sympozjach i zjazdach naukowych. Kontynuowano lub też programowano kierunki badań z dziejów Kościoła katolickiego w Polsce, a także w dziedzinie polskiej kultury, jak historia sztuki sakralnej czy muzyki kościelnej. Przystąpiono do intensyfikacji badań nad stanem moralnym społeczeństwa polskiego, etosu pracy zawodowej, patologii społecznych. Rozpoczęto organizowanie międzynarodowych spotkań dotyczących problemu demokracji, konstytucji, gospodarki rynkowej.

II. Struktura Wydziału i pracownicy naukowo-dydaktyczni

Wydział składa się z dwóch kierunków: I Historia z następującymi specjalnościami: archeologia chrześcijańska, historia literatury wczesnochrześcijańskiej, historia Kościoła, historia sztuki sakralnej i muzykologia kościelna; II politologia i nauki społeczne ze specjalnościami: chrześcijańskie nauki społeczne i socjologia religii. Aktualna obsada katedr przedstawia się następująco:

Kierunek I – Historia

Specjalności:

Archeologia chrześcijańska

Katedra Archeologii Starożytnego Bliskiego Wschodu

Kierownik (p.o.): vacat

Adiunkt: dr Tadeusz Gołgowski

Asystent: mgr Przemysław Nowogórski

Zajęcia zlecone: ks. dr Henryk Paprocki, dr Barbara Ruszczyk, mgr Wojciech Borkowski

Katedra Archeologii Starożytnego Chrześcijańskiego Zachodu

Kierownik: dr hab. Witold Dobrowolski – prof. ATK

Adiunkt: dr Jan Partyka

Asystent: mgr Sławomir Peters

Historia Literatury Wczesnochrześcijańskiej

Kurator: ks. prof. dr hab. Emil Stanula

Katedra Literatury i Teologii Kościoła Starożytnego Wschodu

Kierownik: ks. prof. dr hab. Wincenty Myszor
St. wykładowca: dr Stanisław Kalinkowski

Katedra Literatury i Teologii Kościoła Starożytnego Zachodu

Kierownik: ks. prof. dr hab. Emil Stanuła
Starsi wykładowcy: ks. dr Kazimierz Obrycki i mgr Iwona Salamonowicz-Górska

Historia Kościoła

Kurator: ks. prof. dr hab. Franciszek Stopniak

Katedra Historii Kościoła Starożytnego

Kierownik: ks. dr hab. Jan Gliściński – prof. ATK
Adiunkt: ks. dr Tadeusz Kołosowski

Katedra Historii Kościoła Średniowiecznego

Kierownik: ks. dr hab. Janusz Zbudniewek – prof. ATK
Adiunkt: dr hab. Tadeusz Trajdos

Katedra Historii Kościoła w Czasach Nowożytnych

Kierownik: ks. dr hab. Józef Mandziuk – prof. ATK
Adiunkt: dr hab. Elżbieta Znamierowska-Rakk

Katedra Historii Kościoła w Czasach Najnowszych

Kierownik: ks. prof. dr hab. Franciszek Stopniak
Adiunkt: ks. dr hab. Jerzy Myszor

Katedra Nauk Pomocniczych Historii

Kierownik: ks. dr hab. Bronisław Panek – prof. ATK

Historia Sztuki Sakralnej

Kurator: prof. dr hab. Andrzej K. Olszewski

Katedra Historii Sztuki Średniowiecznej

Kierownik: ks. dr hab. Stanisław Kobiela – prof. ATK
Adiunkci: dr hab. Zbigniew Bania, dr Kinga Szczepkowska-Naliwajek
Asystent: mgr Małgorzata Milcarek
Zajęcia zlecone: mgr Jerzy Mierzwia

Katedra Historii Sztuki Nowożytnej

Kierownik: vacat
Adiunkci: dr Krystyna Moisan-Jabłońska, ks. dr Michał Janocha
Asystent: ks. mgr Janusz Nowiński

Katedra Historii Sztuki Współczesnej

Kierownik: prof. dr hab. Andrzej K. Olszewski
Asystent: mgr Katarzyna Chrudzimska
Zajęcia zlecone: dr Lech Krzyżanowski

Muzykologia Kościelna

Kurator: ks. prof. dr hab. Jerzy Pikulik

Katedra Studiów Źródłoznawczych Muzyki Dawnej

Kierownik: ks. prof. dr hab. Jerzy Pikulik
Docent: ks. dr Kazimierz Szymonik
Asystenci: ks. dr Zenon Kołodziejczyk, mgr Marcella Erigina, mgr Iwona Głowacka,
mgr Alicja Ogrodzińska
Zajęcia zlecone: dr hab. Jerzy Gołos, dr Z. Grzesiowski, mgr Zofia Stęszewska

Katedra Historii i Teorii Muzyki Wielogłosowej

Kierownik: vacat
St. Wykładowca: mgr Tadeusz Olszewski
Zajęcia zlecone: dr hab. Jerzy Erdman, dr Ewa Obniska, mgr Marian Sawa, mgr
Renata Sosińska

Kierunek II – Politologia i nauki społeczne**Specjalności:****Chrześcijańskie Nauki Społeczne**

Kurator: ks. prof. dr hab. Helmut Juros

Katedra Historii Doktryn Społecznych

Kierownik: ks. dr hab. Henryk Skorowski – prof. ATK
Adiunkt: ks. dr Jerzy Koperek

Katedra Etyki Społecznej

Kierownik: ks. prof. dr hab. Helmut Juros
Adiunkci: ks. dr hab. Janusz Balicki, ks. dr Kazimierz Papciak

Katedra Etyki Gospodarczej

Kierownik: dr hab. Aniela Dylus – prof. ATK
Asystenci: mgr Piotr Kaczanowski, mgr Sławomir Sowiński

Instytut Społecznej Gospodarki Rynkowej

Kierownik: dr Hanna Suchocka
Asystent: mgr Dariusz Ratowski

Socjologia religii

Kurator: ks. prof. dr hab. Witold Zdaniewicz

Katedra Socjologii Religii

Kierownik: ks. prof. dr hab. Witold Zdaniewicz
Asystent: mgr Agnieszka Szwałkajzer
Zajęcia zlecone: ks. dr Edward Jarmoch

Katedra Teorii Małych Struktur (Mikrosocjologia)

Kierownik: dr hab. Janina Słomińska – prof. ATK
Zajęcia zlecone: ks. dr Tadeusz Wołoszyn – prof. Bobolanum

Katedra Historii Myśli Socjologicznej

Kierownik: dr hab. Elżbieta Reklajtis – prof. ATK
Zajęcia zlecone: dr Paweł Boryszewski

Katedra Metodologii Badań Społecznych

Kierownik (p.o.): dr Elżbieta Firlit
Adiunkt: dr Lucjan Adamczuk
Zajęcia zlecone: doc. dr hab. Andrzej Ochocki.

III. Sympozja

1. Sympozjum patrystyczne poświęcone Orygenesowi – dn. 10 III 1994 r.
2. V Sympozjum polsko-niemieckie nt. nowego porządku gospodarczego i systemu społecznego w Polsce – „Upowszechnienie własności. Aktualne problemy i perspektywy” – dn. 19–22 V 1994 r.
3. „Stosunki Kościół–Państwo w systemie totalitarnym. Kościół katolicki w Polsce w okresie okupacji hitlerowskiej 1939–1945” – dn. 24–25 X 1994 r.
4. VI Sympozjum polsko-niemieckie nt. nowego porządku gospodarczego i systemu społecznego w Polsce – „Konstytucja a porządek gospodarczy. Spór wokół konstytucjonalizacji porządku gospodarczego w procesie stanowienia konstytucji w Polsce” – dn. 18 – 19 XI 1994 r.

IV. Stopnie i tytuły naukowe

1. Habilitacje

Wiesław Jan Wysocki, *O. Anicet z Frydlandu, kapucyn, 1875–1941. Studium biograficzne.*

Recenzenci: prof. dr hab. Jerzy Skowronek (UW)
prof. dr hab. Zągmunt Mańkowski (UMCS)
ks. prof. dr hab. Franciszek Stopniak (ATK)

Data kolokwium hab.: 18 I 1993 r.
Zatwierdzenie C.K.: I-H-1308/93/94

Ks. Janusz B a l i c k i, *Zagadnienia reglamentacji rynku pornograficznego w społeczeństwie pluralistycznym. Studium społeczno-etyczne pornografii w USA.*

Recenzenci: prof. dr hab. med. Krystyna de Walden Gałuszko (UGd)
 prof. dr hab. Wojciech Świątkiewicz (UŚI)
 ks. prof. dr hab. Helmut Juros (ATK)

Data kolokwium hab.: 18 X 1993 r.
 Zatwierdzenie C.K.: I-H-393/94

Zbigniew B a n i a, *Kalwarie polskie w XVIII wieku.*

Recenzenci: prof. dr hab. Maria Brykowska (PW)
 prof. dr hab. Adam Miłobędzki (UW)
 ks. prof. dr hab. Janusz Stanisław Pasierb (ATK)

Data kolokwium hab.: 18 X 1993 r.
 Zatwierdzenie C.K.: I-H-392/94

2. Doktoraty

Paweł B o r y s z e w s k i, *Duszpasterstwo Ludzi Pracy 1973–1990. Studium socjologiczne.*

Promotor: dr hab. Janina Słomińska – prof. ATK
 Recenzenci: ks. prof. dr hab. Tadeusz Wołoszyn
 ks. prof. dr hab. Ryszard Kamiński

Data promocji dokt.: 29 XII 1993

Ks. Leon N i e ś c i o r, *Anachoreza w pismach Ewagriusza z Pontu.*

Promotor: ks. prof. dr hab. Wincenty Myszor
 Recenzenci: ks. prof. dr hab. Franciszek Draczkowski
 ks. prof. dr hab. Emil Stanula

Data promocji dokt.: 29 XII 1993 r.

Ks. Michał J a n o c h a, *Ikonografia Mszy św. w sztuce polskiej od średniowiecza do końca XVIII w.*

Promotor: ks. prof. dr hab. Janusz Stanisław Pasierb
 Recenzenci: prof. dr hab. Tadeusz Chrzanowski
 ks. dr hab. Stanisław Kobielus

Data promocji dokt.: 27 XII 1993 r.

Tomasz D z i u b e c k i, *Ikonografia Męki Chrystusa w nowożytnej sztuce kościelnej w Polsce.*

Promotor: ks. prof. dr hab. Janusz Stanisław Pasierb
 Recenzenci: prof. dr hab. Tadeusz Chrzanowski
 ks. dr hab. Stanisław Kobielus

Data promocji dokt.: 15 XII 1993 r.

Ks. Jan Jerzy J a s i e w i c z, *Antyfonarz cysterski z Biblioteki Gdańskiego Seminarium Duchownego w Oliwie w świetle tradycji liturgiczno-muzycznej polskiej i europejskiej. Studium źródłoznawczo-muzykologiczne.*

Promotor: ks. prof. dr hab. Jerzy Pikulik
 Recenzenci: dr hab. Jerzy Gołos
 ks. dr hab. Janusz Zbudniewek

Data promocji dokt.: 26 IV 1994 r.

Ks. Bolesław Eustachy R a k o c z y, *Jasnogórska Hetmanka. Studium historyczno-ikonograficzne.*

Promotor: ks. prof. dr hab. Janusz Stanisław Pasierb (+)
 w/z dr hab. Maria Piotrowska

Recenzenci: ks. dr hab. Ryszard Knapiński
ks. dr hab. Janusz Zbudniewek

Data promocji dokt.: 3 X 1994 r.

Marian Krupiński, *Wychowanie religijne w rodzinach litewskich i polskich w parafii Puńsk.*

Promotor: dr hab. Janina Słomińska – prof. ATK

Recenzenci: dr hab. Anna Kwak
ks. dr hab. Roman Murawski – prof. ATK

Data promocji dokt.: 3 X 1994 r.

Ks. Zenon K o ł o d z i e j c z y k, *Antyfonarz de sanctis z biblioteki kolegiaty w Łasku w świetle tradycji liturgiczno-muzycznej polskiej i europejskiej.*

Promotor: ksk prof. dr hab. Jerzy Pikulik

Recenzenci: dr hab. Jerzy Gołos
ks. dr hab. Janusz Zbudniewek – prof. ATK

Data promocji dokt.: 28 XII 1994 r.

3. Nostryfikacje dyplomów doktorskich

Ks. Jan S ł o m k a, *Il quarto discorso contro gli ariani dello Pseudoatanasio. Analisi teologica.*

Promotor: prof. Manlio Simonetti, Univ. August.

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Wincenty Myszor
ks. dr hab. Jan Gliściński

Ks. Waldemar T u r e k, *„Fiducia Christianorum resurrectio mortuorum” de conexione inter spem christianam et resurrectionem carnis in Tertulliani operibus adversus haeresis.*

Promotor: prof. Enrico dal Covolo, Univ. Sales.

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Jacek Salij
ks. dr hab. Jan Gliściński

4. Magisteria

a) Archeologia chrześcijańska: Robert G r z e g o r z e w s k i, *Problemy dedykacji świątyń meroickich*; Grzegorz K a r o l e w s k i, *Adaptacje budowy chrześcijańskich i żydowskich przez islam w Palestynie do XII w.*; Jacek S z e w c z a k, *Beth Shean–Scythopolis w okresie hellenistycznym*; Wojciech T r z a s k a l s k i, *Architektura Gerazy z okresu rzymskiego: układ urbanistyczny*; Piotr M u s u r, *Wczesnochrześcijańskie kościoły Cypru.*

b) Historia Kościoła: Tomasz M a k o w s k i, *Poselstwo obediencyjne Jerzego Ossolińskiego w 1633 r.*; s. Grażyna P t a k, *Tajne nauczanie w polskiej prowincji sióstr Sacré Coeur w latach 1939–1945*; s. Małgorzata F a j f e r, *Nominacje na wyższe stanowiska kościelne w korespondencji kanclerza Jana Zamoyskiego z biskupami polskimi w latach 1578–1588*; Andrzej O b r y c k i, *Religijność Sasów na tronie polskim 1697–1763*; Dariusz C h o d y n i e c k i, *Ksiądz pułkownik Wilhelm Franciszek Kubsz (1911–1978), pierwszy kapelan Ludowego Wojska Polskiego*; ks. Piotr Z w o l i ń s k i, *Dzieje parafii NMP w Łodzi w latach 1818–1920.*

c) Historia sztuki sakralnej: Katarzyna Teresa Chrudzimska, *Widzenie rzeczywistości w pejzażach Jerzego Nowosielskiego*; Beata C i o s, *Prace sakralne Krzysztofa i Juliana Hermiszów (witraż i ceramika)*; Beata S a l a b u r s k a – Ł u k a s i e w i c z, *Malarska biografia Zdzisława Salaburskiego*; Katarzyna S z o p a, *Kompleks willowy w parku Meerwik w Bergen, jako przykład architektury w stylu Szkoły Amsterdamskiej*; Piotr W i t o m s k i, *Architektura oparta na wielkowymiarowych giętkoklejonych konstrukcjach drewnianych na przykładzie wybranych kościołów i obiektów użyteczności publicznej*; Małgorzata B a r t a s, *Poglądy Adama Chmielowskiego*

– *Brata Alberta na sztukę i piękno*; Magdalena G a c h e w i c z, *Źródła wczesnochrześcijańskie architektury i wystroju wnętrza kościoła św. Bonifacego na Czerniakowie w Warszawie* Stanisław Herakliusz Lubomirski i kościół św. Bonifacego na Czerniakowie. *Studium oddziaływania postawy duchowej i fundatora na dzieło*; Jolanta P a w l i k, *Obraz Matki Bożej Tuchowskiej i jego kult*; s. Małgorzata Ł u k a w s k a, *Zespół sreber augsburskich z daru Marii Ludwiki Gonzagi dla klasztoru SS. Wizytek w Warszawie*.

c) Muzykologia kościelna: ks. Bogusław S z y l k i n, *Antyfonarz ms. bs. z Biblioteki Seminarium Duchownego w Gościkowie. Studium źródłoznawcze*; Marta A d a d y Ń s k a, *Antyfonarz ms. bs. z Diecezjalnego Archiwum w Płocku. Studium źródłoznawcze*; Kinga P a w l i k o w s k a – M i s z t a l, *Analiza modalna i estetyczna Śpiewów Proprium Missae Zmartwychwstania Pańskiego i Oktawy*; Henryk P a w l i k o w s k i, *Analiza modalna i estetyczna Śpiewów Proprium Missae Niedziel Wielkiego Postu*; Jacek K r o p i d ł o w s k i, *Antyfonarz płocki ms. 36 z Archiwum Diecezjalnego w Płocku. Studium źródłoznawcze*; Małgorzata K o s i Ń s k a, *Kyrie w Graduałach Piotrkowczyków. Studium muzykologiczne*; Wiesław S z c z e r b a c z e w i c z, *Graduał Andrzeja Piotrkowczyka z 1600 r. z biblioteki Seminarium Duchownego w Częstochowie. Studium źródłoznawcze*; Anna D y g a s i e w i c z, *Problematyka warsztatowa i wykonawcza w Sonatach i partiach solo J. S. Bacha*; Małgorzata K l e s z c z, *Concerti Grossi PO. 6 Handla, jako realizacja barokowej koncepcji muzyki*

d) Chrześcijańskie Nauki Społeczne: s. Krystyna A n t c z a k, *Edukacja religijno-moralna jako kapitał ludzki w procesie przekształceń społeczno-gospodarczych*; Artur G ó r s k i, *Edukacyjne obowiązki państwa w systemie Społecznej Gospodarki Rynkowej*; Dariusz R a t o w s k i, *Ruch konsumencki w okresie przemian ustrojowych w Polsce*; Sławomir S o w i Ń s k i, *Etos lwicy laickiej*; Arkadiusz O n e k s i a k, *Rola małej przedsiębiorczości w procesie przemian gospodarczych w Polsce w latach 1989–1993*; Tadeusz K a m i Ń s k i, *Odmowa służby wojskowej jako problem etyczny*; Artur A n d r z e j e w s k i, *Międzynarodowa obrona praw człowieka w konfliktach zbrojnych*; Piotr Bajda, *Prawa i obowiązki mniejszości narodowych w świetle dokumentów Stolicy Apostolskiej i instytucji europejskich*; Witold B o j o, *Człowiek jako byt społeczny w listach Episkopatu Polski (w latach 1963–1983)*; Jan C h o l e w a, *Aspekty teologii wyzwolenia człowieka w ruchu Światło–Życie*.

e) Socjologia religii: Katarzyna K a c p r z y k, *Organizacja współczesnego systemu szkolnictwa włoskiego w świetle reformy z 1982 r.*; Beata W o j d a – M i c h a ł k i e w i c z, *Środowisko rodzinne i jego wpływ na postawy religijno-moralne dziewcząt z Zakładu Poprawczego w Falenicy*.

5. Studenci

a) Ilość

Kierunek	I rok	II rok	III rok	IV rok	V rok	Razem
Historia	95	70	53	44	45	317
Nauki społeczne	74	42	35	18	13	182
Razem	169	112	88	62	58	499

b) Studia doktoranckie

Historia – 17

Nauki społeczne – 22

c) Studenci obcokrajowcy

Białoruś – 7

Bułgaria – 2

Rosja – 5

Ukraina – 6

6. Nekrolog

Dnia 18 IV 1994 r. zmarł w Warszawie prof. dr hab. Jerzy Ozdowski, profesor zwyczajny ATK, kierownik Katedry Doktryn Społecznych i Gospodarczych. Urodził się 19 IX 1925 r. w Pawłowicach. Studiował ekonomię na Uniwersytecie Poznańskim, zdobywając w 1967 r. doktorat nauk ekonomicznych. Związany był ze środowiskiem naukowym Poznania, Wrocławia, Lublina i Warszawy. W trudnych latach 80-tych był mocno zaangażowany w życie polityczne, jako poseł Koła Poselskiego „Znak”, wiceprezes Rady Ministrów i przewodniczący Rady d/s Rodziny. Zawsze jednak zachował wierność Kościołowi katolickiemu. Był autorem kilkunastu książek i ok. 200 artykułów naukowych publikowanych w kraju i zagranicą. Brał udział w pracach zbiorowych ogłaszanych w Austrii, USA i Francji. Został pochowany na cmentarzu w Warszawie – Pyrach. W uroczystości pogrzebowej uczestniczyli: ks. arcybp Kazimierz Majdański, ks. bp Stanisław Stefanek i ks. bp Marian Duś, przedstawiciele senatów uczelni katolickich, działacze państwowi. Odczytano list Prymasa Polski, podkreślający m.in. zaangażowanie Zmarłego w służbę Kościołowi.

Ks. Józef Mandziuk